

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 12
2. เพื่อเปรียบเทียบแบบผู้นำระหว่างผู้บริหารในโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพ
นักเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับสูง กับผู้บริหารในโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพนักเรียน
ประถมศึกษาอยู่ในระดับต่ำ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 364 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ
 - 1.1 กลุ่มที่มีผลการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับสูง จำนวน 182 คน
 - 1.2 กลุ่มที่มีผลการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับต่ำ จำนวน 182 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ
ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็น
แบบตรวจสอบ และส่วนที่ 2 เป็นแบบประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำ ลักษณะแบบ
สอบถามเป็นแบบเลือกตอบ แต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 4 คำตอบ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยขอความอนุเคราะห์จากเลขาธิการ
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ออกหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยไปยัง
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัดในเขตการศึกษา 12 และได้แจกแบบสอบถาม
ให้แก่กลุ่มตัวอย่าง และรวบรวมส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 364 ฉบับ

ได้รับคืน 322 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 91.20 และคัดฉบับที่สมบูรณ์นำมาวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด 311 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.43

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาแบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 12 พบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 12 เป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ จำนวน 32 คน หรือร้อยละ 10.29 และเป็นผู้นำที่ไม่มีประสิทธิภาพ จำนวน 279 คน หรือร้อยละ 89.71 ในจำนวนนี้ จำแนกได้เป็น กลุ่มผลประเมินต่ำ มีผู้นำที่มีประสิทธิภาพร้อยละ 10.67 และเป็นผู้นำที่ไม่มีประสิทธิภาพ ร้อยละ 89.33 และในกลุ่มผลประเมินสูง มีผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ร้อยละ 9.94 และ เป็นผู้นำที่ไม่มีประสิทธิภาพ ร้อยละ 90.06

2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 12 เป็นผู้นำที่มีลักษณะเด่นในทางมากหรือน้อยแบบเดียว จำนวน 107 คน หรือร้อยละ 34.41 ในจำนวนนี้ เป็นผู้นำแบบอัตรนิยมยอมตามมาก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.61 รองลงมาคือ แบบตามสบายมาก คิดเป็นร้อยละ 4.82 และแบบประชาธิปไตยน้อยมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.32

3. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 12 เป็นผู้นำที่มีลักษณะเด่นในทางมากหรือน้อยสองแบบ จำนวน 33 คน หรือร้อยละ 10.61 ในจำนวนนี้ เป็นผู้นำแบบอัตรนิยมยอมตามมาก-ตามสบายน้อย มากที่สุดจำนวน 13 คน รองลงมาคือแบบอัตรนิยมยอมตามน้อย-ตามสบายมาก จำนวน 6 คน แบบอัตรนิยมยอมตามน้อย-ก้าวร้าวมาก แบบอัตรนิยมยอมตามมาก-ก้าวร้าวมาก แบบตามสบายมาก-ประชาธิปไตยน้อย และแบบตามสบายน้อย - ประชาธิปไตยมาก มีจำนวนน้อยที่สุด แบบละ 1 คน

4. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 12 เป็นผู้นำที่มีลักษณะเด่นในทางมากหรือน้อยสามแบบ จำนวน 8 คน หรือร้อยละ 2.57 ในจำนวนนี้เป็นผู้นำแบบอัตรนิยมก้าวร้าวน้อย-ยอมตามมาก-ตามสบายน้อย มากที่สุด จำนวน 4 คน รองลงมาคือแบบอัตรนิยมก้าวร้าวมาก-ประชาธิปไตยน้อย-ตามสบายมาก จำนวน 3 คน และแบบอัตรนิยมก้าวร้าวมาก-

ยอมตามมาก-ประชาธิปไตยน้อย มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 1 คน

5. ผลการเปรียบเทียบแบบผู้นำระหว่างผู้บริหารในโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ กับ ผู้บริหารในโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพนักเรียนในระดับสูง ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนทั้งสองกลุ่มนี้ มีลักษณะความเป็นผู้นำทั้ง 4 แบบ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาแบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 12 ปรากฏว่า

1. ในจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 311 คน มีผู้นำที่มีประสิทธิภาพเพียงร้อยละ 10 ซึ่งเป็นจำนวนค่อนข้างน้อย ในขณะที่ จำนวนผู้นำที่ไม่มีประสิทธิภาพมีถึง ร้อยละ 90 แสดงว่าการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา ที่เป็นสถานการณ์สมมติของผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ยังไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าวิตกยิ่ง เพราะว่า

สิ่งที่สำคัญและยากยิ่งของนักบริหารก็คือการตัดสินใจ ทั้งนี้เพราะการตัดสินใจนั้น นอกจากจะเป็นสิ่งที่ยากที่จะทำได้ถูกต้องแล้ว ยังมีผลสะท้อนไปสู่การปฏิบัติงานของทุกคน ในหน่วยงานนั้นเองและตลอดจนหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย ถ้าผู้บริหารตัดสินใจไปในทางที่ถูกต้อง กิจการของหน่วยงานก็จะเจริญก้าวหน้าไปด้วยดี ตรงกันข้าม ถ้าตัดสินใจไปในทางที่ผิด ความล้มเหลวของหน่วยงานก็จะเกิดขึ้น (เจลิมรัฐ ชัมพานนท์ 2508 : 5 อ้างถึงใน ไพบูลย์ เสียงก้อง 2517 : 2)

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ระหว่างกลุ่มผลประเมินต่ำ และกลุ่มผลประเมินสูง ต่างมีจำนวนผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และผู้นำที่ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่แตกต่างกันในแง่ที่ มีจำนวนผู้นำที่ไม่มีประสิทธิภาพ มากกว่า ผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และในระหว่างทั้งสองกลุ่มมีจำนวนผู้นำทั้งสองประเภทแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งจากผลการวิจัยนี้อาจแสดงว่า ผู้นำมิใช่ปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อประเมินคุณภาพนักเรียน เพราะผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนนั้น มีปัจจัยอื่นหลายประการที่มีอิทธิพลโดยตรง ดังที่ Prescott (วัฒนา พุ่มเล็ก 2513 : 5-6 อ้างใน สุจินดา จันทวรรณ 2529 : 23-24) ได้สรุปองค์ประกอบที่มีอิทธิพล ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ

นักเรียนไว้ 6 ประการ คือ องค์ประกอบทางร่างกาย องค์ประกอบทางความรัก องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและสังคม องค์ประกอบทางความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน และองค์ประกอบทางการปรับตัว และที่ Schwab (ส่วัดณา สุวรรณเขตนิคม อ้างถึงใน สุจินดา จันทวรรณ 2529 : 25) ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับผลลัพธ์ทางการศึกษาว่า ผลลัพธ์ทางการศึกษานั้นมิได้มีลักษณะเป็นสากล แต่มีลักษณะเฉพาะกาลและสภาพการณ์ ความเฉพาะของผลลัพธ์นั้นทำให้การแปลผลจำต้องคำนึงถึง องค์ประกอบทางการศึกษาอย่างน้อย 4 ประการ คือ หลักสูตรและเนื้อหาวิชา ตัวครูและการสอน ตัวผู้เรียนและการเรียน และสภาพแวดล้อม

นอกจากนี้ ความซื่อตรง ความศรัทธาในการกระทำที่บริสุทธิ์ยุติธรรม ของผู้บริหารโรงเรียน ในการที่จะดำเนินการให้การประเมินผล เป็นไปโดยเที่ยงแท้ และเป็นธรรม ก็เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความถูกต้องเป็นจริง ของผลการประเมินคุณภาพนักเรียนด้วย ซึ่งแบบประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำ ไม่ได้มีจุดมุ่งที่จะประเมินปัจจัยดังกล่าว

2. ในกลุ่มผู้นำ ที่มีลักษณะเด่นในทางมากหรือน้อยแบบเดียว จำนวน 107 คน เป็นผู้นำแบบอิตินิยมยอมตามมาก คิดเป็นร้อยละ 19.61 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งหมายความว่า มีผู้บริหารโรงเรียนจำนวนร้อยละ 20 ที่มีกระบวนการตัดสินใจโดยชอบอาศัยการอ้างอิงหรือยึดถือคณะกรรมการ หรือผู้รู้ ซึ่งมีมิใช่บุคคลภายในกลุ่ม การที่ผลการวิจัยปรากฏออกมาเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก สภาพการทำงานของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งอยู่ในระบบราชการที่มีรูปแบบการปฏิบัติงานตามคำสั่งตามนโยบาย ตามมติ ตลอดจนโครงการต่างๆ ที่ลั่นกรงออกมาจากส่วนกลางหรือหน่วยเหนือ ก่อให้เกิดการซึมซับในลักษณะสังคมประภคติ และเป็นลักษณะที่สอดคล้องกับที่ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527 : 18) ได้กล่าวว่า "ครูใหญ่จึงเสมือนกับต้องมีคุณลักษณะเพิ่มขึ้นกว่าเดิม คือ . . . เป็นผู้ควบคุมการบริหารงานตามนโยบายให้บรรลุจุดหมาย . . . "

มีข้อน่าสังเกตว่า ในปัจจุบัน สปช. ได้ใช้ระบบการบริหารงานในรูปคณะกรรมการ รวมทั้งการอาศัยผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก ซึ่งวิธีการดังกล่าวอาจก่อให้เกิดกระบวนการตัดสินใจแบบอิตินิยมยอมตามขึ้น เนื่องจากการที่บุคคลภายนอกเป็นผู้แสดงบทบาทในการออกความคิดเห็น หรือดำเนินการในเรื่องสำคัญโดยตลอด โอกาสที่บุคคลภายใน หน่วยงานเองจะได้แสดงออกซึ่งความคิดสร้างสรรค์ และศักยภาพภายในอาจลดน้อยถอยลงอาจเป็นการปิดกั้นความคิดริเริ่มใหม่ ๆ การพัฒนาศักยภาพภายในของแต่ละบุคคลภายในองค์การและการได้แสดงออกซึ่งคุณลักษณะที่ดีเด่นของปัจเจกชน

3. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 12 เป็นผู้นำที่มีลักษณะเด่นใน

ทางมากหรือน้อยสองแบบ จำนวนร้อยละ 10.61 แสดงว่า ประมาณร้อยละ 11 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ที่มีลักษณะผู้นำเด่นในทางมากหรือน้อยสองแบบ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก "มนุษย์จะมีความชอบในแบบของการเป็นผู้นำในแบบใดแบบหนึ่ง และความชอบนี้จะมีอิทธิพลต่อบุคคลนั้นให้ปฏิบัติ หรือเป็นผู้นำตามแบบที่ตนเองชอบ แต่เมื่อมีสถานการณ์บังคับให้ต้องนำในแบบอื่น ก็จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงแบบของการเป็นผู้นำ ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์" (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ 2525 : 67) และเมื่อนิยามความมากและน้อยของผู้นำแต่ละแบบ พบว่ามีความสอดคล้องกัน เช่น ชอบขอมตามมาก-ยึดถือผู้รู้หรือคณะกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ในการตัดสินใจ จึงปล่อยให้การตัดสินใจขึ้นกับสมาชิกน้อย ชอบใช้อำนาจมาก-มักตัดสินใจโดยตนเองจึงให้สมาชิกกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อย ชอบขอมตามน้อย-ไม่ยึดถือผู้รู้ หรือคณะกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ในการตัดสินใจ จึงปล่อยให้การตัดสินใจขึ้นอยู่กับสมาชิกมาก นั่นคือปล่อยให้กลุ่มทำอะไรโดยอิสระ สามารถเป็นผู้นำกลุ่มย่อย โดยผู้นำจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องโดยสิ้นเชิง , ชอบขอมตามมาก-ยึดถือผู้รู้ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ภายนอกกลุ่มเป็นแนวทางในการตัดสินใจจึงนึกเฉยต่อความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม จึงให้สมาชิกกลุ่มได้มีส่วนร่วมน้อยเกินไป ชอบขอมตามมาก-ใช้อำนาจน้อย ชอบขอมตามน้อย-ใช้อำนาจมาก ปล่อยให้การตัดสินใจขึ้นอยู่กับสมาชิกมาก-ให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมน้อยเกินไป ปล่อยให้การตัดสินใจขึ้นอยู่กับสมาชิกน้อย-ให้สมาชิกกลุ่มได้มีส่วนร่วมมาก เป็นต้น แต่มีผู้นำที่ต่างออกไป จำนวน 1 คน คือมีลักษณะผู้นำแบบขอมตามมากที่ชอบอาศัยการอ้างอิง หรือยึดถือคณะกรรมการหรือผู้รู้ ในกระบวนการตัดสินใจ พร้อม ๆ กับชอบใช้อำนาจมากด้วย ซึ่งเป็นลักษณะที่แสดงออกถึงความเป็นเผด็จการเต็มตัว ที่ชอบใช้อำนาจทั้งของหน่วยเหนือและของตนเอง

4. ในกลุ่มผู้นำที่มีลักษณะเด่นในทางมากหรือน้อยสามแบบ จำนวนร้อยละ 2.57 นั้น มีลักษณะที่แสดงออก 3 แบบ ด้วยกัน คือ แบบก้าวร้าวน้อย ขอมตามมาก และตามสบายน้อย ซึ่งเป็นบุคคลที่ชอบขอมตามมาก ชอบอาศัยการอ้างอิง หรือยึดถือผู้รู้หรือคณะกรรมการ ซึ่งมักมีใบบุคคลภายในกลุ่ม จึงมักใช้อำนาจของตนเองน้อย และปล่อยให้การตัดสินใจขึ้นกับสมาชิกในกลุ่มน้อย ส่วนแบบที่สองคือ แบบก้าวร้าวมาก ขอมตามมาก ประชาธิปไตยน้อย ซึ่งเป็นบุคคลที่ชอบอาศัยการอ้างอิงเป็นอย่างมากแล้ว ยังชอบใช้อำนาจมากด้วย จึงเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อย ซึ่งอาจเรียกได้ว่า เป็นผู้เผด็จการแบบเบ็ดเสร็จ และแบบที่สามคือแบบก้าวร้าวมาก ประชาธิปไตยน้อย ตามสบายมาก ซึ่งเป็นลักษณะที่ให้ความร่วมมือน้อย ชอบใช้

อำนาจของตนเองมาก การพัฒนาและการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มถูกกำหนดโดยผู้นำทั้งสิ้น มักยึดถือตนเองเป็นศูนย์กลาง แต่ในขณะที่เดียวกันกลับปล่อยให้กลุ่มทำอะไรโดยอิสระ การตัดสินใจขึ้นอยู่กับสมาชิกกลุ่มเป็นอย่างมาก ซึ่งดูเหมือนจะขัดแย้งอยู่ในตนเอง ที่ผลการวิจัยออกมาเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก แบบประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำนี้ เป็นการสร้างสถานการณ์สมมุติ ซึ่งในแต่ละสถานการณ์นั้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับ ชีวิตในครอบครัว งานและการอาชีพ สันทนาการ การศึกษา และชีวิตชุมชน (Cassel and stanick 1961 : 2) จึงอาจเป็นไปได้ว่า ในบางสถานการณ์ที่ผู้นำรู้สึกมั่นใจ ก็จะใช้อำนาจมาก แต่ในบางสถานการณ์ที่ผู้นำรู้สึกไม่มั่นใจ ก็จะปล่อยให้การตัดสินใจ ขึ้นอยู่กับสมาชิกกลุ่มเป็นอย่างมาก เพื่อเป็นการวัดความรับผิดชอบหรือลดความเสี่ยงในการตัดสินใจลง ดังที่ พันส์ หันนาคินท์ (2524 : 74) ได้กล่าวว่า " การบริหารงานแบบนี้มักจะเกิดขึ้นในเมื่อ . . . ผู้บังคับบัญชาไม่แน่ใจในความเป็นผู้นำของตนเอง จึงพยายามจะให้ เสรีภาพและยกย่องความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อกลบเกลื่อนความไม่สามารถในการเป็นผู้นำของตนเอง "

5. ผลการเปรียบเทียบแบบผู้นำระหว่างผู้บริหารในโรงเรียน ที่มีผลการประเมินคุณภาพนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ กับผู้บริหารในโรงเรียน ที่มีผลการประเมินคุณภาพนักเรียนอยู่ในระดับสูง ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 2 กลุ่มนี้ มีลักษณะความเป็นผู้นำทั้ง 4 แบบ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม เป็นผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ภายในสังกัดเดียวกัน มีระบบและกระบวนการบริหารที่เป็นแบบเดียวกัน มีสภาพแวดล้อม สายการบังคับบัญชาและปัจจัยอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน รวมทั้งการที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดให้มีการอบรมพัฒนาให้ความรู้ในเรื่องแนวคิด หลักการ และกลวิธีต่าง ๆ ในการบริหารการศึกษา ให้แก่ผู้บริหารอยู่เสมอ ๆ ปัจจัยเหล่านี้ย่อมทำให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็น ทศนคติ วิธีการแก้ปัญหาและรูปแบบในการตัดสินใจที่คล้ายคลึงกัน

นอกจากนี้ ผลการเปรียบเทียบแบบผู้นำนี้ ยังสอดคล้องกับ ผลการวัดประสิทธิภาพของผู้นำ ซึ่งปรากฏว่า ทั้งกลุ่มผลประเมินต่ำ และกลุ่มผลประเมินสูง ต่างมีจำนวนผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยที่ปรากฏว่า ผู้นำที่มีประสิทธิภาพมีจำนวนเพียงร้อยละ 10 นั้น จึงควรพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้มีลักษณะการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ
2. จากผลการวิจัยที่ปรากฏว่า มีจำนวนผู้นำแบบอิตินิยมยอมตามมาก ร้อยละ 20 นั้น จึงควรพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ให้มีทักษะและความสามารถในการประยุกต์หลักการสู่การปฏิบัติ รวมทั้ง ความสามารถในการมีความคิดสร้างสรรค์ และความยืดหยุ่น ในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. จากผลการวิจัยนี้พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มผลประเมินต่ำ และกลุ่มผลประเมินสูง มีลักษณะความเป็นผู้นำไม่แตกต่างกัน ควรจะได้มีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้อีกอย่างกว้างขวางว่าเป็นจริงหรือไม่ โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างให้มีจำนวนน้อยลง ควบคุมการประเมินคุณภาพนักเรียนอย่างทั่วถึง หรือใช้เครื่องมือประเมินคุณภาพนักเรียนที่มีความเที่ยงตรงในการวัดและประเมิน เพื่อจะได้คัดสรรกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา โดยเลือกจากโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพแตกต่างกันอย่างเด่นชัด และมีผู้บริหารโรงเรียน ที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารในโรงเรียนปัจจุบันมากกว่า 6 ปีขึ้นไป และควรเป็นการศึกษาเฉพาะกรณี
2. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรจะศึกษาความสัมพันธ์ของแบบผู้นำ ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครู ที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน
3. ควรมีการศึกษาวิธีการและบทบาทในการเป็นผู้นำ จากการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน
4. ควรศึกษา เปรียบเทียบบุคลิกภาพแบบเผด็จการ ความเจ้าเล่ห์เพทุบาย ความมี

คุณธรรม และความซื่อตรง ระหว่างผู้บริหารในโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพนักเรียน
ประถมศึกษายู่ในระดับต่ำ กับ ผู้บริหารในโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพนักเรียนประถม
ศึกษายู่ในระดับสูง